

Van wie is de oude jurk?

De serie De jurk en het scheepswrak gaat over een unieke archeologische vondst. In 2014 haalden Texelse sportduikers honderden voorwerpen uit een scheepswrak in de Waddenzee, waaronder een jurk. Toen begon het gesteggel.

TEKST: BRAM DE GRAAF BEELD: KEES ZWAAN, SHUTTERSTOCK

In de zomer van 2014 werd Corina Hordijk (nu 44), de net benoemde directeur van museum Kaap Skil in Oudeschild op Texel, uitgenodigd op de jaarlijkse barbecue van de lokale duikersvereniging. Dankzij deze mensen bestaat haar museum; wat zij bovenhalen, wordt bij haar tentoongesteld. Zo gaat dat al jaren. Ze hadden een verrassing, hadden ze gezegd. Gevonden in een kist uit een recentelijk door hen ontdekt zeventiende-eeuws wrak, dat ze het Palmhoutwrak hadden gedoopt vanwege het vele palmhout dat ze erin aantreffen. Bij binnenkomst zag Corina achter de schotels met vlees en salades een prachtige met goud versierde zijde-satijnen jurk hangen. “Hij was adembenemend mooi en in ongelofelijk goede staat”, zegt ze. “Ik was meteen verliefd. Meestal kwamen alleen mannendingen naar boven, zoals scheepsonderdelen of wapentuig. Nu hing daar iets persoonlijks van een vrouw. Wat fantastisch voor het museum, dacht ik.” Maar ze had er ook direct een dubbel gevoel bij. “Er is nauwelijks kleding uit die tijd bewaard gebleven; wat doet deze unieke schat aan een haakje? Het is niet de bedoeling dat zoiets kostbaars op deze manier naar boven wordt gebracht. Dit wordt vast gedoe.” En inderdaad: gedoe werd het.

Aangespoeld

In de documentaireserie *De jurk en het scheepswrak* registreert regisseur Arnold van Bruggen, zelf Texelaar, wat de vondst teweegbracht. Corina is daarin van 2016 tot 2022 op de voet gevolgd. Ze groeide op het eiland op, maar omdat ze in Rotterdam werd geboren is ze volgens Texelse begrippen ‘aangespoeld’. “Voor sommigen blijf ik import, maar ik voel me absoluut Texelaar.” Ze kent de duikers, allemaal hobbyisten, van kinds af aan. Sommigen van hen duiken al zestig jaar naar wrakken. De Waddenzee hier ligt er bezaaid mee, want de Reede van Texel was het verzamelpunt voor handels- en oorlogsschepen in de zestiende en zeventiende eeuw. Op deze plek werd gewacht op gunstige wind om uit te varen. Maar het kon er ook flink stormen. Tientallen schepen zijn zo vergaan. Veertig jaar geleden organiseerden duikers en jutters een minitentoonstelling van op en om het eiland gevonden spullen. Dat was zo’n succes dat het een permanent museum werd: Kaap Skil. De collectie groeide jaarlijks. Corina: “De duikers werden gezien als helden, ze waren de redders van ons nationale erfgoed. Maar door deze jurk werden ze opeens gezien als misdadigers. Dat maakt het zo wrang.”

Getouwtrek

Nadat ze de vondst openbaar hadden gemaakt, barstte een discussie los. Van wie was de jurk nu? Hoe kon het dat zoiets unieks op zo’n onverantwoorde en ruwe wijze naar boven was gehaald? Welke schade was daardoor aangericht? Want de jurk was onder de specifieke omstandigheden onder water goed geconserveerd gebleven, maar die omstandigheden waren totaal veranderd; waarom was de vondst niet meteen gemeld? Jaren van geruzie, getouwtrek én onderzoek volgden. Corina zat vaak tussen twee, soms meerdere, vuren. “De zaak heeft me acht jaar, dag en nacht, beziggehouden. Thuis mocht ik van mijn man het woord jurk niet meer in de mond te nemen.”

Ze werd een soort bruggenbouwer tussen wetenschappers, politici en duikers. “De discussie ging vooral over eigendom. De duikers moesten alles wat ze hadden gevonden overdragen voor onderzoek. Belangrijk voor ons was: hoe krijgen we het voor elkaar dat die spullen, en met name de jurk, zoals voorheen in Kaap Skil blijven? Daarvoor moesten allerlei protocollen worden opgesteld en obstakels genomen worden. Ook werden de regels voor de duikers veranderd, maar ze werden niet vervolgd. Uiteindelijk werd de provincie Noord-Holland eigenaar. En kregen wij de jurk.”

Op 12 november 2022 werd de tentoonstelling *Palmhoutwrak* geopend in Kaap Skil, het liep storm. De ‘toverbaljurk’, zoals ze hem noemen, alhoewel hij waarschijnlijk diende voor dagelijks gebruik van een welvarende dame, ligt in een fraai belichte ruimte in een speciale stikstofvitrine. “Elke keer als ik ernaar kijk, voel ik een enorme blijdschap. Daar ligt-ie toch maar mooi. Hij is zo betoverend. Vaak zijn dergelijke unieke voorwerpen voorbehouden aan grotere musea, zoals het Rijksmuseum. Geweldig dat het nu ook bij ons kan, op zo’n gek eiland. Terecht ook, hij hoort daar.”

**De jurk en het scheepswrak | maandag | 22.20 | NTR
NPO 2**

Museumweek

Van vrijdag 31 maart tot en met vrijdag 7 april is het weer Museumweek. 450 musea zullen hun deuren voor het publiek openen. Deze keer mogen de 1,4 miljoen museumkaart-houders hun kaart één keer uitlenen aan een ander. Per kaart mag één bezoeker naar binnen. De tentoonstelling Palmhoutwrak is nog altijd te bewonderen in Kaap Skil.